

BİRLİKTE KONUŞALIM

Yaşlılar İçin Nasıl Bir Kent?

PROGRAM RAPORU

MARMARA BELEDİYELER BİRLİĞİ
İNSAN HAKLARI AKADEMİSİ
FRIEDRICH NAUMANN VAKFI
+65 YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ

KÜNYE

Raporun Yayın Tarihi: Kasım 2025

Program Yürütücüleri ve Konuşmacılar

- Aret Demirci (FNF)
- Boran Eroęul (İHA)
- Büşra İnce (MBB)
- Büşra Yılmaz (MBB)
- Ekin Siyahhan (İHA)
- Elif Menderes (İHA)
- Ezgi Küçük Çalışkan (MBB)
- Halenur Dönmez (MBB)
- İrem Kurtuluş Korkmaz (MBB)
- Meltem Özden (MBB)
- Yięit Göktuę Torun (FNF)

Konuşmacılar ve Moderatör

- Çiğdem Üstün
- Ferat Boratav
- Hami Aydın

Katkı Sağlayanlar

- Ayça Sinan
- Berrin Özsarı
- Ece Doęa Ayan
- Gamze Zimba
- Şeyda Nur Daylak
- Yaren Toraman

Bu rapor FNF, MBB ve İHA tarafından hazırlanmıştır.
Bütün yayın hakları partner kuruluşlara aittir.

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	i
Etkinliğin İçeriği.....	1
Yaşlı Dostu Kentler	4
Yaş Alan Kentler.....	6
Tartışma ve Ana Eksenler.....	8
Tartışmaya Giriş.....	9
Ana Eksenler.....	10
Öneriler ve İleriye Yönelik Adımlar.....	14
Değerlendirme ve Sonuç.....	19
Etkinlik Hakkında.....	21
Katılımcı Görüşleri.....	22
Biz Kimiz?.....	23

GİRİŞ

“Birlikte Konuşalım: Yaşlılar İçin Nasıl Bir Kent?” başlıklı atölye, Yaş Dostu Kentler serisinin üçüncü ve son buluşması olarak, 65 yaş üstü bireyleri yerel yönetim temsilcileriyle bir araya getirdi. Atölye, herkes için kapsayıcı ve adil bir kent anlayışından hareketle +65 yaş üzeri katılımcıların taleplerini görünür kılmak amacıyla Marmara Belediyeler Birliği (MBB), Friedrich Naumann Vakfı (FNF), İnsan Hakları Akademisi (İHA) ve +65 Yaşlı Hakları Derneği iş birliğiyle düzenlendi. Etkinlikte, 65 yaş üstü kentlilerle beraber gündelik yaşamda karşılaştıkları sorunlara sürdürülebilir, erişilebilir ve etkili çözümler üretme hedeflendi.

Bu rapor, atölyede uzmanlar tarafından gerçekleştirilen zihin açıcı konuşmalar ve katılımcılar arasındaki tartışmalar temel alınarak hazırlandı. Katılımcıların kent yaşamına dair deneyimlerini, sorunlarını, taleplerini ve çözüm önerilerini paylaştıkları bu tartışmaların ortak çıktıları bir araya getirildi. Kent yaşamının iyileştirilmesine yönelik görüşlerin ortaya konduğu süreç, yerel yönetim temsilcilerinin yanı sıra, şehirde yaşayan 65 yaş üstü bireylerin bulunduğu katılımcı grubunun aktif katılımıyla yürütüldü. Atölyenin ilk bölümünde “yaş alma” odağında yapılan ve katılımcıların fikirlerinin derinleştirmesine zemin hazırlayan sunumlarda kentlerin yaşlı bireylerle kurduğu ilişki biçimleri ve pratik çözümler üretme yolları ele alındı.

“Birlikte Konuşalım” ana başlığında, yerel yönetimler ile kentte yaşayanlar arasında, toplumun ihtiyaçlarına yönelik hizmetlerin nasıl sağlanacağını tartışmak amaçlandı. Hayata geçirilen bu sosyal diyalog platformunda, kentteki ihtiyaçların doğrudan belirlenmesi ve katılımcıların yerel yönetimlerle etkileşime geçmesi sağlanarak daha kapsayıcı, katılımcı ve sürdürülebilir kentsel çözümler geliştirmenin konuşulması hedeflendi. Etkinlik, farklı yaş gruplarının ihtiyaç ve önerilerinin masaya yatırıldığı interaktif oturumlarla bilgi ve fikir paylaşımına olanak sundu.

İki ana bölüme ayrılan etkinliğin ilk kısmında, temel sorunlar ve güncel veriler, katılımcıların bakış açısını genişletebilmek adına Yaş Dostu Kentler başlığıyla +65 Yaşlı Hakları Derneğinden Ferhat Boratav ve Yaş Alan Kentler başlığıyla İstanbul Ticaret Üniversitesinden Hami Aydın tarafından aktarıldı. Ardından ikinci bölümde katılımcılar, Prof. Dr. Çiğdem Üstün moderasyonunda karşılıklı diyalog geliştirme fırsatı buldu.

Program, sürdürülebilirlik ve gerçekçi çözümler üretme hedefi doğrultusunda 65 yaş üstü bireyleri merkeze alan tartışmalarla ortak bir kent yaşamı ideali üzerine değendirmeler, tavsiyeler ve nihayet çözüm önerileriyle tamamlandı.

1 • ETKİNLİĞİN İÇERİĞİ

ETKİNLİĞİN İÇERİĞİ

“Birlikte Konuşalım: Nasıl Bir Kent?” serisinin üçüncü adımı olan bu buluşma, 65 yaş üstü bireylerin kent yaşamına dair deneyimlerini, beklentilerini ve çözüm önerilerini dile getirebilmelerine alan açtı. Açılış konuşmalarında Ezgi Küçük Çalışkan, Aret Demirci ve Elif Menderes, kentlerin yalnızca fiziksel mekânlar değil, aynı zamanda demokrasi ve birlikte yaşam kültürünün geliştiği alanlar olduğunu vurguladı.

Etkinliğin ilk bölümünde 65+ Yaşlı Hakları Derneğinden Ferhat Boratav ve İstanbul Ticaret Üniversitesinden Hami Aydın “Yaş Dostu Kentler” başlığı altında sunumlar yaparak farklı bakış açıları sundular. Moderatörlüğünü Prof. Dr. Çiğdem Üstün’ün üstlendiği ikinci bölümde ise belediye temsilcileri ve katılımcılar arasında aktif ve doğrudan bir diyalog ortamı sağlandı. Sürdürülebilir ve gündelik hayatın içinde 65 yaş üstü kentlilerin şehir yaşamlarındaki taleplerinin estetik, erişilebilir ve etkili çözümlere kavuşturulması hedeflendi. Bu interaktif etkinlikte katılımcılar, kent yaşamına dair güncel sorunlarını, taleplerini ve önerilerini dile getirirken, konuşmacılar da “Yaş Dostu Kentler” teması çerçevesinde katılımcıların fikirlerini zenginleştirecek katkılar sundu.

Etkinlik, MBB Şehir Planlama Koordinatörü Ezgi Küçük Çalışkan’ın açılış konuşması ile başladı. Çalışkan, MBB’nin kentteki farklı gruplara yönelik yerel kapasitenin geliştirilmesi için belediye hizmetlerinin iyileştirilmesi üzerine çalışmalar yaptığını ve bu çalışmaların önemine değindi. Bu kapsamdaki çalışmaları da odağına alan 1-2-3 Ekim 2025’te Haliç Kongre Merkezi’nde gerçekleşecek Marmara Urban Forum’da (MARUF) adil, dayanıklı, herkesi gözetken, birlikte yaşama imkan veren kentlerin nasıl mümkün olabileceğinin tartışılacağını paylaştı. Konuşmasını bir araya gelmenin kent atmosferi için kritik öneme sahip olduğunu vurgulayarak noktaladı.

Elif Menderes, etkinlik fikrinin temel motivasyon kaynağını, insan hakları gibi soyut kavramları somut uygulamalara dönüştürme hedefi olarak açıklarken insan haklarını yerelleştirmek mottosuyla kentliler ve belediyeler aracılığıyla etkin politika gerçekleştirilmesine doğrudan ve efektif katkıda bulunmayı sağlayan iş birliğinin ortak çıktısı olarak bu etkinlik ve aynı tema altında elde edilen raporları belediyeler ve diğer ilgililere sunmayı ve nihayetinde kamuya açık bir şekilde sunarak taleplerin gerçekleşmesine faydalı olmayı umut ettiğini belirtti.

FNF Türkiye Daimi Temsilcisi Aret Demirci'nin konuşması ile devam eden giriş sunusunda, Aret Demirci, konuşmasına aslında meselenin kent yaşamından öte demokrasiye değinen noktalarıyla ne kadar mühim olduğunu vurgulamakla işe başladı.

Türkiye'de yaşlı bireylerin sokağa çıkmakta zorlandığı, toplu taşıma kullanamadığı ve temelde kamusal alanda erişimde ciddi sıkıntılar yaşadığını vurgularken kent yaşamının yalnızca fiziksel bir mekan olmayıp aynı zamanda demokrasi ve birlikte yaşama kültürünün geliştiği bir alan olarak tanımlarken nihai amacın şehirlerin eşitlikçi ve kapsayıcı bir yaşam sunmasıyla bireylerin doğrudan ilişki kurmasına katkı sağlaması olarak tanımladı.

Katılımcı bir toplum hayali benimseyen bir kuruluş olarak bu etkinliğin 65 yaş üstü bireylerin hayallerini dile getirebileceği, belediye temsilcilerinin de katılım sağlayabildiği, doğrudan etkileşime açık ve taleplerin rahatça ifade edilebildiği bir süreç olmasını temennilerinde bulundu.

YAŞ DOSTU KENTLER

Ferhat Boratav, +65 Yaşlı Hakları Derneği

65+ Yaşlı Hakları Derneği kurucusu Ferhat Boratav konuşmasına derneğin bir sağlık ya da yardım kuruluşu değil, Türkiye’de yaşlı haklarını güçlendirmeyi ve özellikle belediyeler başta olmak üzere çeşitli kurumlara benimsetmeyi amaçlayan hak temelli bir yapı olduğunu belirterek başladı. Buradan hareketle “yaşlıya bakmak” ve “yaşlıyı görmek” kavramları üzerinde durarak toplumun kendisini yaşlısına bakan bir toplum olarak tanımlamasına rağmen, aslında yaşlı bireylerin ne ölçüde görüldüğünün sorgulanması gerektiğini ifade etti.

Türkiye’deki demografik değişimi “demografik bir deprem” olarak tanımlayan Boratav, yaşlı nüfus oranının hızla %11’e yaklaştığını, yaşlanma sürecinin hem çok hızlı hem de ekonomik olarak kırılgan biçimde yaşandığını belirtti. TÜİK verilerine göre yaşlıların yarısından fazlasının yalnız veya eşiyile birlikte yaşadığını, geniş ailede yaşamının artık yaygın bir model olmadığını aktardı. Yaşlıların büyük çoğunluğunun kendi evlerinde yaşlanmak istediğini, ancak bu süreçte ihtiyaç duyduğu desteğin kim tarafından sağlanacağı konusunda boşluklar bulunduğunu söyledi. Tüm bu koşulların, yaşlılarda artan kaygı ve mutsuzlukla birlikte kuşaklararası çatışmayı ve gençlerle yaşlılar arasındaki güven sorununu büyüttüğünü belirtti.

Pandeminin Türkiye’de yaşlılık olgusunun ilk kez açıkça tanımlandığı ve yaşlı bireylerin kendi yaşlılık kimlikleri üzerine yeni bir farkındalık geliştirdiği bir döneme işaret ettiğini ifade etti. Sunumun devamında politika geliştirme açısından hedef kitleyi daha iyi tanımlamak için yaş gruplarını beş sınıfta ele aldı: 65–74, 75–84 ve 85+ yaş grupları, geleceğin yaşlı kitlesi olarak 55–64 yaş grubu ve yaşlıya bakım veren kişiler. Gelecek nesil yaşlılar ve bakım verenler gruplarının önleyici ve destekleyici politikalar açısından özel önem taşıdığını vurguladı.

Boratav, belediyelere yönelik hazırladığı 10 adımlık öneri setine “Yaşlılarımızı ne kadar tanıyoruz?” sorusuyla başladı. Mahalle ölçeğinde güncellenen bütünleşik bir bilgi havuzu oluşturulmasını, yaşlıların yaşadığı konutların ve ihtiyaçlarının doğru şekilde tespit edilmesini ve saha çalışmalarının bu verilere dayalı olarak güçlendirilmesini önerdi. Yaşlılık hizmetlerinin hayırseverlik değil, bir talebi karşılayan kamusal bir hizmet olarak görülmesi gerektiğini belirtti. Belediyelerin stratejik planlarındaki yaşlılık politikalarının ise çoğunlukla yüzeysel kaldığını ifade etti.

Hizmet planlamasında yaşlıyı evden çıkaran, sosyalleşmesini sağlayan yaklaşımların önemine dikkat çekerek semt ölçeğinde erişilebilir gündüz yaşam evlerinin kurulmasının gerekliliğini aktardı. Bu tür mekânların, hem akran buluşmalarını hem de mümkünse farklı kuşaklarla temas edebilmeyi sağlayarak sosyal hayata katılımı güçlendireceğini belirtti.

Sunumun ilerleyen kısmında, yaşlıların karar alma süreçlerinde yer alma eksikliğine değindi ve şehir denetimine yaşlıların dahil edilmesi gerektiğini belirtti. Bunların yanı sıra afet planlamasında yaşlıların özel ihtiyaçlarının gözetilmesinin zorunlu olduğunu vurguladı. Son olarak, yaşlı farkındalığının yalnızca sosyal hizmet birimlerinde değil, zabıta, park ve bahçeler ile fen işleri gibi belediye birimlerinin tümüne yayılması gerektiğini, nihai hedefin ise kendi yaşlısına sahip çıkan bir belediye anlayışı olduğunu belirterek sunumunu tamamladı.

YAŞ ALAN KENTLER

Hami Aydın, İstanbul Ticaret Üniversitesi

Hami Aydın konuşmasına “Yaş Alan Kentler” kavramını daha erişilebilir, kapsayıcı ve yaşanabilir kentler olarak tanımlayarak başladı. Aynı zamanda bu kentlerin mekânsal planlama ile bütüncül hizmet tasarımı ilkelerine göre stratejik olarak planlanmış olduğunu belirtti. Bu yaklaşımın sorunların toplumun tüm kesimlerini kapsayan projelerle çözülmesini mümkün kıldığını vurguladı. Aydın, yaşlı nüfusun dünya ortalamasının üzerinde olduğunu, genç nüfusun ise azaldığını belirterek demografik değişime yönelik yerel yönetim iş birliklerinin önemine değindi.

Yaşlılığı topluma deneyim aktarmanın, aktif ve anlamlı bir yaşamın devamı olarak betimledi. Yaşlıların hayatın içinde yer almasının önemini paylaştı. Mekânsal tasarımlarda yaşlıların yalnızlaşmadan ve aidiyet duygusunu kaybetmeden yaşayabileceği alanların oluşturulması gerektiğini, hizmet tasarımının ise tek tip değil, ilçe nüfusuna ve tüm bireylerin katılımına göre şekillenmesi gerektiğini ifade etti.

Temel sorunun mühendislik değil iletişim ve katılım eksikliğinden kaynaklandığını belirterek, “Yaş Dostu Kentler” kavramının ancak bireysel bağımsızlık, mahremiyet ve sosyal etkileşimi koruyan mekânsal yapılarla mümkün olacağına değindi. Ortak sosyalleşme alanları, yatay mimari, yeşil doku ve kolay yön bulma sistemleri gibi unsurların belediyeler tarafından önceliklendirilmesi gerektiğini vurguladı.

Hibrit modellerle yaşlı bireylerin el emeğini ortaya koyabildiği ve diğer yaş gruplarıyla bir arada olabildiği mekanlar oluşturulması gerektiğini, yaşlıların toplumsal yaşamın merkezinde yer almasını sağlayacak çalışmaların öncelikli olduğunu ifade etti. Aktif yaşamın anahtarının katılım ve üretkenlik olduğunu belirten Aydın, mahalle meclisleri ve dijital platformlar aracılığıyla yaşlıların karar alma süreçlerine dahil edilmesini önerdi.

Dijital kapsayıcılığın önemine de değinerek e-Devlet, sosyal medya ve randevu sistemleri gibi temel hizmetlerin yaşlılar tarafından kolayca erişilebilir olması gerektiğini vurguladı. Konuşmasını kent yaşamının bir canlı mekanizma olarak düşünülmesi, yaş almış bireylerin taleplerinin doğrudan duyulabileceği sistemlerin hayati öneme sahip olduğu ve kentsel tasarımın kapsayıcı ve bütüncül bir yaklaşımla yapılması gerektiği mesajıyla sonlandırdı.

2. TARTIŞMA ve ANA EKSENLER

TARTIŞMAYA GİRİŞ

Etkinliğin Prof. Dr. Çiğdem Üstün'ün moderatörlüğünde, interaktif katılımı ile gerçekleşen ikinci bölümünde Covid-19 pandemisi ile birlikte yaşlıların toplumla bağını ortadan kaldıran uygulamaların etkisinin hala hissedildiğine değinildi. Bu kapsamda yaşlılar ile gençler arasındaki iletişimin zayıflaması sonucu bir arada yaşama adaptasyonun sağlanmasını, kültürel süreklilik adına deneyimlerin paylaşılmasını ve jenerasyonlar arasında yeniden bağ kurulmasını kolaylaştırmayı amaçlayan projelerin hayata geçirilmesi gerektiğine odaklanıldı.

Tüm katılımcılara 2 dakika süre ile mikrofon uzatılan etkinlikte 65 yaş üstü katılımcılar ve gözlemcilere talepleri ve ihtiyaçları doğrultusunda semtlerindeki güncel durumları paylaşmaları, belediye temsilcilerine ise mevcut projeler hakkında bilgilendirme yapmaları üzere söz verildi. Katılımcıların sorunları ile belediye temsilcilerinin uygulamaları arasında bağlantı kurularak doğrudan gündelik hayat örnekleri ile şikayetler ve öneriler konuşuldu, böylece direkt olarak politika yapıcıların çalışmalarının geliştirilmesine katkı sağlanmış oldu.

ANA EKSENLER

Tartışma bölümü kapsamında moderatör tarafından yaş alan bireylere kentten beklentilerinin ne olduğu ve en büyük problemin ne olduğu soruları yönlendirildi. Bu kapsamda gelen cevaplar sosyal hayata katılım, yerel hizmetlere erişim, gerontolojik hizmetin kapsayıcılığı ve ulaşım olurken yerel yönetim temsilcileri mekan ve bütçe eksikliği ile kurumlar arası yetki karmaşasına değindi. Tazelenme üniversiteleri, eğitimde ve istihdamda yeni bir anlayış geliştirilmesi tartışılan ortak konulardan oldu.

Sosyal Hayata Katılım / Sürdürülebilir Aktif Yurttaşlık

Tartışma yaş alan bireylerin sosyal hayata katılma isteğinin arkasındaki yalnızlık hissine değinilerek başladı. Bu nedenle sosyal hizmetlerin yalnızca fiziksel değil, duygusal destek sağlayacak biçimde yapılandırılması ve yaşlıların hem akranları hem de gençlerle biraraya geleceği fırsatların artırılmasının önemine değinildi. Kültürel ve sosyal etkinlikler aracılığıyla yaşlıların kamusal hayatla yeniden bütünleşmesi önerilirken, kapsayıcı bir veri tabanında adres ve mevcut durum bilgilerinin bulunması, saha çalışmaları ve birebir ziyaretlerle ihtiyaçların tespit edilmesi gerektiği ifade edildi. Bu bağlamda, belediyelerin yaşlıların taleplerini doğrudan almalarının ve yardım talep edemeyen veya etmek istemeyen bireylerin ihtiyaçlarını tespit etmelerinin mümkün olacağı belirtildi.

Yaşlılara bakım sağlayan kişilerin de fiziksel ve ruhsal sağlıklarının korunması gerektiği, onların da destek görmeye ihtiyaç duyduğu belirtildi. Sosyal katılımın artırılmasında Kent Konseyleri ve katılımcı demokrasi mekanizmalarının aktif kullanılması önerilirken yaş alan bireylerin, özellikle stratejik planlamalarda, taleplerini ve ihtiyaçlarını doğrudan iletebilecekleri süreçlerde yer almalarının kritik önemi vurgulandı. Muhtarlık, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü katılımın da bu sürece dahil edilmesinin, karşılıklı dinleme ve uygulama esaslarına dayalı bir yaklaşımın benimsenmesinin gerekliliği vurgulandı. Belediyelerde yaşlı hakları bilincinin geliştirilmesi ve bunun kurumsal çalışmalara daha kuvvetli yansması gerektiği de öne çıkan noktalar arasındaydı.

ANA EKSENLER

Yerel Hizmetlere Erişim

Katılımcı belediyelerdeki örnek uygulamalarda sosyokültürel faaliyetler, psikoterapi eğitimleri ile yaşlıları evden çıkarmayı sağlayan etkinliklerin yanı sıra yemek, öz bakım, temizlik gibi işlerinin de belediye tarafından görüldüğü belirtildi. Belediyeler tarafından sağlanan kreş hizmetinin de özellikle büyükanneler için önemi vurgulandı. Kreşlerin yalnızca çalışan kadınlar için değil yaşlılar için de önemli olduğu ve artırılması gerektiğine değinildi. Esnaf lokantası formatındaki daha uygun fiyata sunulan yemeklerin sağlıklı ve ulaşılabilir olması gelen talepler arasındaydı.

Belediye tarafından düzenlenen etkinliklerin katılımcılara ulaşmasında kullanılan kanallar ve bunların etkinliği de moderatör tarafından katılımcılara yöneltilen sorulardandı. Ücretsiz mesajlaşma programlarındaki gruplar ve sms yoluyla bilgilendirilen katılımcıların yanı sıra bu etkinliklerden hiç haberdar olmayan katılımcılar da vardı.

Gerontolojik Hizmetin Kapsayıcılığı

Psikososyal, pediatrik ve geriatric değerlendirmelerin daha sık ve daha elverişli şekilde yapılması gerektiği, özellikle gerontoloji alanında yerel yönetimlerin daha bilinçli olmasının önemi vurgulandı. Buna yönelik yapılan çalışmalara yaşlıların daha kolay ulaşması gerektiği belirtildi. Bütünsel bir veri tabanı oluşturulmasına yönelik kişilere çeşitli kanallardan ulaşılarak belediyelerden beklentilerin toplanması gerektiğine değinildi. Ancak bu kapsamlı veri tabanı sonucu belediyelerin psikososyal, geriatric değerlendirmeleri ve sosyokültürel faaliyetlerinin daha doğru planlayabileceği ve doğrudan gerçekleştirilebileceği vurgulandı.

ANA EKSENLER

Ulaşım

Tartışmalarda ulaşım, yaş alan bireylerin günlük yaşamını doğrudan etkileyen kritik başlıklardan biri olarak öne çıktı. Katılımcılar, toplu taşıma araçlarına erişimde yaşanan zorlukların hem güvenlik hem de erişilebilirlik açısından ciddi sorunlara yol açtığını vurguladı.

Otobüs duraklarında, araçların durağa tam yanaşmaması nedeniyle yaşlıların binip inmekte güçlük yaşadığı, otobüs ile kaldırım arasındaki boşluktan geçen motosikletlerin ise ciddi bir tehlike oluşturduğu belirtildi. Toplu taşımada yüksek koltukların kullanılması ve yaşlılar ile engellilere ayrılan koltukların çoğu zaman ihtiyaç sahipleri tarafından kullanılamaması ise diğer önemli sorunlar olarak paylaşıldı.

Metro istasyonlarında bekleme alanlarının yetersizliği, sesli anonsların kimi zaman çok düşük sesle ya da hatalı yapılması, görsel yönlendirmelerin ise her zaman yeterince belirgin olmaması erişilebilirliği zorlaştıran unsurlar arasında yer aldı. Metro çıkışlarındaki asansörlerin nereye çıktığına dair bilgilendirme eksikliği, özellikle hareket kabiliyeti kısıtlı bireyler için yön bulmayı güçleştiren bir başka nokta olarak belirtildi.

Kaldırımlar da ulaşım tartışmalarının önemli bir bölümünü oluşturdu. Yüksek ve dar kaldırımların bastonla ya da yavaş hareket eden bireyler için ciddi bir engel yarattığı, inşaat alanlarının çevresinde yeterli güvenlik önlemi alınmadığı ve bu nedenle yaşanan mağduriyetlerin sıkça bildirildiği ifade edildi.

ANA EKSENLER

Mekan ve Bütçe Eksikliği ve Kurumlar Arası Yetki Karmaşası

Belediye temsilcileri, yaşlılara yönelik hizmetlerin önündeki en temel engellerin mekan ve bütçe yetersizliği olduğunu vurguladı. Planlama güçlükleriyle birleşen bu sorunlar, kalıcı hizmetlerin sürdürülebilirliğini zayıflatıyor. Buna rağmen belediyeler, özel sektörle iş birliği yaparak sponsorluk modelleriyle sıfır bütçeyle dahi proje üretmeye çalıştıklarını belirttiler.

Ayrıca yaşlılardan gelen şikâyetlerin doğru kurumlara yönlendirilmesinin kritik olduğu belirtildi. Kurumlar arası yetki karmaşası ve vatandaşın bilgi eksikliği nedeniyle taleplerin yanlış adreslere iletilmesinin çözümü geciktirdiği dile getirildi. Bu nedenle, vatandaşların hangi hizmetin hangi kurumun sorumluluğunda olduğunu kolayca öğrenebileceği bilgilendirme mekanizmalarının oluşturulması önerildi.

Tazelenme Üniversiteleri, Eğitimde ve İstihdamda Yeni Bir Anlayış

Tartışmada, Tazelenme Üniversiteleri'nin hem eğitim fırsatları hem de kuşaklar arası etkileşim açısından önemli bir potansiyel taşıdığı vurgulandı. Bazı katılımcılar bu modeli hiç duymadıklarını, bazıları ise belediyeler arası iş birliği eksikliğinden dolayı programa erişemediklerini belirtti. Özellikle dijital okuryazarlık, dijital kamu hizmetleri, bankacılık işlemleri ve yabancı dil gibi alanlarda eğitim talepleri öne çıktı. Katılımcılar, dijital dünyada daha bilinçli ve güvenli hareket etmek istediklerini, bu nedenle bu eğitimlerin herkes için ulaşılabilir olması gerektiğini ifade ettiler. Hâlihazırda eğitim sunan belediyeler ise özellikle dolandırıcılığa karşı farkındalık yaratmak için üniversitelerle ortak programlar yürüttüklerini aktardı.

Eğitimlerin yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmadığı, kuşaklar arası etkileşimi ve deneyim paylaşımını da güçlendirdiği belirtildi. Ayrıca bazı katılımcılar, yaşlıların aktif kamusal yaşama yalnızca sosyal faaliyetlerle değil, istihdam yoluyla da katılması gerektiğini vurgulayarak el sanatları ve mesleki deneyimlerinin tüketicilerle buluşmasını sağlayacak bir sistemin kurulmasını önerdi. Gençlerle yaşlılar arasında kurulacak bu köprünün hem deneyim hem yenilik açısından değer yaratacağı, yapay zekânın neden olduğu mesafeyi de azaltabileceği ifade edildi.

3. ÖNERİLER ve İLERİYE YÖNELİK ADIMLAR

3. ÖNERİLER VE İLERİYE YÖNELİK ADIMLAR

Yerel yönetimlerin yaş alan bireylerin ihtiyaçlarını anlaması, onları duyması ve yaşlı haklarını belediyeciliğin temel ilkeleri arasına yerleştirmesi, demokratik kent yaşamının vazgeçilmez bir unsurudur. Ulaşım altyapısından dijital okuryazarlığa, katılımcı demokrasi mekanizmalarından sosyal destek sistemlerine uzanan geniş bir yelpazede şekillenen bu stratejiler, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir kent yaşamı için önemli bir yol haritası sunmaktadır.

Bu doğrultuda yapılan tartışmalarda, katılımcılar kent yaşamını kolaylaştıracak çözüm önerilerini ve beklentilerini doğrudan belediye temsilcileriyle paylaşma imkânı bulmuş ve politika geliştirme süreçlerine bireysel katkılarını aktarmışlardır. Görüşmeler sırasında öne çıkan temel başlıklar şunlardır:

- Stratejik planlama süreçlerine ve kent meclisi mekanizmalarına etkin katılımın artırılması
- Bütünleyici bir veri tabanı oluşturulması ve saha çalışmalarının artırılarak birebir iletişimin güçlendirilmesi
- Yaşlıların kamusal alanda yeniden aktif rol almasının desteklenmesi
- Belediye hizmetlerine erişimde uygun bilgilendirme yöntemlerinin geliştirilmesi
- Erişilebilir ve güvenli ulaşımın sağlanması
- Finansal ve mekânsal engellerin aşılmasında kamu-özel sektör işbirliğinin güçlendirilmesi
- Yaşlılara yönelik yapılan çalışmalarda kardeş belediyecilik uygulamalarının teşvik edilmesi
- Gerontoloji alanındaki bilgi birikiminin artırılarak belediyelerin çeşitli birimlerinde yaşlı hakları bilincinin geliştirilmesi
- Herkes için belediyecilik anlayışından doğan, siyasetten uzak, ulaşılabilir ve ihtiyaca yönelik belediye hizmetlerinin artırılması

Stratejik planlama süreçlerine ve kent meclisi mekanizmalarına etkin katılımın artırılması:

Yaşlıların karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlamak amacıyla stratejik planlarda yaşlılara özel alanlar oluşturulabilir ve kent konseylerinde yaşlı bireylerin temsil oranı artırılabilir. Bunun yanı sıra, mahalle muhtarlıkları ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde yaşlıların ihtiyaçları tespit edilebilir ve katılımın sadece temsili değil, fiziksel olarak da teşvik edilmesi sağlanabilir. Böylece yaşlıların seslerinin daha etkin duyulması sağlanabilir ve karar süreçlerine doğrudan katkı sağlamaları desteklenebilir.

Bütünleyici bir veri tabanı oluşturulması ve saha çalışmalarının artırılarak birebir iletişimin güçlendirilmesi:

Yaşlı bireylerin adres, ihtiyaç, sağlık ve sosyal durumlarını içeren güncel bir veri sistemi oluşturulabilir. Belediyeler, yaşlıları evlerinde ziyaret ederek ihtiyaçlarını belirleyebilir ve önceliklendirilmiş, aktif bir hizmet sunabilir. Bu kapsamda saha çalışmalarıyla durum tespiti yapılması ve ihtiyaçların net olarak ortaya konması mümkün olur. Hizmetler, yalnızca fiziksel ve psikolojik destek sağlamakla kalmayıp, yaşlı bireyleri toplumsal ve sosyal olarak da aktifleştirecek şekilde planlanabilir. Ayrıca, yaşlılara bakım verenlerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları da en az yaşlılar kadar önemsenerek bakım verenlere yönelik de psikososyal destek ve eğitim programları düzenlenebilir. Böylece hem bakım verenlerin sağlığı korunurken hem de yaşlı bireylere sunulan hizmetin kalitesinin artması desteklenebilir.

Yaşlıların kamusal alanda yeniden aktif rol almasının desteklenmesi:

Yaş almış bireylerin yalnızlık duygusunu azaltacak sosyal projeler geliştirilebilir. Bu projeler, yaşlıların kendilerini yük olarak hissetmesini engelleyebilir ve akranları ile gençlerle bir araya gelip deneyim ve kültür aktarımında bulunabilecekleri ortak paylaşım alanları oluşturabilir. Sosyokültürel faaliyetler, yaşlıların istek ve ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanabilir; özellikle dijital okuryazarlığı artıracak eğitimlerle dijital hizmetlere erişim kolaylaştırılabilir ve gündelik işleri daha rahat yürütmeleri sağlanabilir. Yaşlıların dijital hayata uyum sağlaması için dijital bankacılık, e-Devlet işlemleri ve sosyal medya kullanımı gibi alanlarda temel eğitimler sunulabilir ve aynı zamanda dijital dolandırıcılık gibi risklere karşı farkındalık kazandırılabilir. Belediyeler, bu süreci daha etkili kılmak için üniversitelerle iş birliği yaparak dijital okuryazarlık ve psikososyal destek alanlarında kapsayıcı programlar geliştirebilir veya bu kapsamdaki çalışmaları artırabilir.

Belediye hizmetlerine erişimde uygun bilgilendirme yöntemlerinin geliştirilmesi:

Bilgilendirme ve erişim süreçlerinde yaşlıların daha etkin şekilde haberdar olabilmesi için çok kanallı bir duyuru stratejisi benimsenebilir. Anlık mesajlaşma uygulamaları ve SMS gibi dijital araçların yanı sıra durak, belediye binası, pazaryeri, cami gibi kamusal mekânlarda bilgilendirme yapılabilir. Ayrıca belediyenin web sitesi ile telefon hatlarının yaş dostu bir yaklaşımla sadeleştirilmesi ve bilgilendirici biçimde yeniden düzenlenmesi sağlanarak yaşlı bireylerin hizmetlere kolayca ulaşması desteklenebilir.

Erişilebilir ve Güvenli Ulaşımın Sağlanması:

Ulaşım altyapısının yaş dostu hale getirilmesi amacıyla otobüs ve duraklarda çeşitli iyileştirmeler önerildi. Otobüslerin duraklara tam olarak yanaşması sağlanabilir, böylece yaşlı bireylerin iniş ve binişleri güvenli ve kolay bir şekilde sağlanabilir. Duraklarda motosiklet geçişlerini engelleyecek güvenlik önlemleri alınabilir. Otobüs iç tasarımları yaşlıların ihtiyaçları gözetilerek yeniden düzenlenebilir. Yüksek koltuklar ve oturma alanları erişilebilirlik önceliğiyle ele alınabilir. Metro hizmetlerinde bilgilendirme sistemleri, görsel ve işitsel olarak daha anlaşılır ve standart hâle getirilebilir. Özellikle asansörlerin yerlerini ve çıkış noktalarını gösteren yönlendirme levhaları eksiksiz yerleştirilebilir. Kaldırımlar, genişlik ve yükseklik açısından yaşlıların rahat hareket edebileceği şekilde tasarlanabilir. İnşaat alanlarında güvenli geçişi sağlayacak düzenlemeler uygulanabilir. Toplu taşıma personelinin hizmet kalitesi artırılabilir. Sürücülere yaşlı ve engellilere karşı duyarlılık kazandırmak adına çeşitli eğitimler verilebilir ve yaşlılara ayrılan koltukların amacı dışında kullanılmasını engellemek üzere denetimler yoğunlaştırılabilir.

Finansal ve mekânsal engellerin aşılmasında kamu-özel sektör işbirliğinin güçlendirilmesi:

Finansal ve mekânsal engellerin aşılmasında, özel sektörle iş birliği yapılarak sponsor destekli, düşük maliyetli sıfır bütçeli sosyal projeler geliştirilebilir. Kamu ve özel sektör arasında sosyal sorumluluk bilinciyle ticari amaç gütmeyen modeller benimsenerek belediye hizmetlerinin etkinliği ve sürdürülebilirliği artırılabilir.

Yaşlılara yönelik yapılan çalışmalarda kardeş belediyecilik uygulamalarının teşvik edilmesi:

Farklı belediyelerin yaşlılara yönelik projelerde ortak hareket etmesi teşvik edilebilir ve “kardeş belediyecilik” anlayışıyla ortak proje geliştirme çalışmaları artırılabilir. Ayrıca farklı yaş ve sosyal grupların ortak projelerde buluşmaları sağlanarak akran gruplar arası etkileşim güçlendirilebilir.

Gerontoloji alanındaki bilgi birikiminin artırılarak belediyelerin çeşitli birimlerinde yaşlı hakları bilincinin geliştirilmesi:

Yerel yönetimlerde gerontoloji bilincinin artırılması için belediye personeline bu alanda eğitimler verilebilir, yaşlıların ihtiyaçlarını anlayan uzman ekipler oluşturulabilir. Bunların yanı sıra psikososyal ve fiziksel değerlendirmeler belli aralıklarla düzenli şekilde yapılabilir. Bu sayede yaşlılara yönelik hizmetlerin etkinliği sürekli takip edilebilir. Belediyelerde yaşlı hakları bilincinin artırılması, yaşlı bireylere yönelik hizmetlerin kalitesi ve etkinliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bilinç, belediye çalışanlarına yönelik eğitimlerle desteklenebilir ve yaşlıların haklarına saygılı, duyarlı bir yaklaşım kurum kültürünün temel unsuru haline getirilebilir. Yaşlıların ihtiyaçları daha doğru tespit edilebilir ve yaşam kalitelerini yükseltecek politikalar geliştirilebilir.

Herkes için belediyecilik anlayışından doğan, siyasetten uzak, ulaşılabilir ve ihtiyaca yönelik belediye hizmetlerinin artırılması:

Kreş hizmetleri, yalnızca çalışan ebeveynlere değil, aynı zamanda çocuk bakımında aktif rol üstlenen büyükanne ve büyükbabalara da sosyal destek sağlayacak biçimde yeniden yapılandırılabilir. Bunun yanı sıra, esnaf lokantası benzeri sağlıklı ve uygun fiyatlı yemek hizmetlerinin artırılması, yaşlı bireylerin beslenme ihtiyaçlarının karşılanmasına ve sosyal yaşamlarının desteklenmesine katkı sağlayabilir. Vatandaşların şikâyetlerini doğru kurumlara iletebilmeleri için kurumsal yönlendirme kılavuzları hazırlanarak bu bilgilerin kolay erişilebilir biçimde sunulması önemlidir. Yetki karmaşasını önlemek amacıyla belediyeler arasında ve ilgili kamu kurumlarıyla koordinasyon güçlendirilerek hizmetlerin etkinliği artırılabilir ve vatandaş memnuniyeti sağlanabilir.

4. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

“Birlikte Konuşalım: Yaşlılar İçin Nasıl Bir Kent?” etkinliği, yaş almış bireylerin kent yaşamında karşılaştıkları güçlükleri doğrudan ifade edebildikleri ve yerel yönetim temsilcileriyle ortak çözüm arayabildikleri önemli bir diyalog ortamı sundu. Katılımcıların görüşleri, yaşlıların sosyal ve psikososyal ihtiyaçlarının çoğu zaman görünmez kaldığını ve yalnızlıkla mücadele başta olmak üzere aktif yaşlanmayı destekleyecek yaratıcı ve kapsayıcı sosyal programlara duyulan ihtiyacın belirgin biçimde arttığını gösterdi.

Dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde, yaşlıların dijital okuryazarlığının güçlendirilmesi, dijital hizmetlere erişimin kolaylaştırılması ve dolandırıcılık risklerine karşı bilinçlendirilmesi kritik bir ihtiyaç olarak değerlendirildi. Bu kapsamda üniversitelerle iş birliği içinde geliştirilecek eğitim programlarının hem kuşaklar arası etkileşimi artıracığı hem de yaşlıların dijital hayata daha güvenli şekilde uyum sağlamasına katkı sunacağı vurgulandı.

Katılımcı demokrasi mekanizmalarının güçlendirilmesi, stratejik planlarda yaşlılara özel eylem alanlarının oluşturulması ve saha çalışmalarıyla ihtiyaçların doğrudan tespit edilmesi, yaşlıların karar süreçlerine aktif katılımını mümkün kılacak yapısal bir dönüşüm ihtiyacına işaret etti. Yerel yönetimlerde karşılaşılan finansal ve mekânsal kısıtların aşılabilmesi için kamu-özel sektör iş birliği modellerinin geliştirilmesi ve kaynakların daha verimli kullanılarak kalıcı hizmetlerin sürdürülebilir hale gelmesine katkı sağlayabilecek bir strateji olarak öne çıktı. Bununla birlikte ulaşım altyapısının güvenli, erişilebilir ve yaş dostu hale getirilmesi için durak, kaldırım, metro ve bilgilendirme sistemlerinin iyileştirilmesi, toplu taşıma personelinin yaşlı hakları konusunda düzenli eğitimlerle desteklenmesi gerekliliği vurgulanan ihtiyaçlar olarak öne çıktı.

Tüm bu süreçlerin etkin işleyebilmesi için yerel yönetimlerde yaşlı hakları bilincinin ve gerontoloji perspektifinin güçlendirilmesi, yerel yönetim çalışanlarının bu doğrultuda eğitilmesi ve yaşlı dostu belediyeçilik anlayışının kurumsal kültüre yerleşmesi büyük önem taşıdığı vurgulandı. Etkinlikte ortaya konan görüşler ve öneriler yaş almış bireyler için daha eşitlikçi, erişilebilir, güvenli ve kapsayıcı bir kent yaşamının mümkün olduğunu ve bunun ancak güçlü iş birliği, doğru planlama ve kararlılıkla sürdürülebileceğini belirtildi.

5. ETKİNLİK HAKKINDA

KATILIMCI GÖRÜŞLERİ

Etkinlik sonrasında katılımcılara 'Etkinlik size nasıl hissettirdi?' sorusu yöneltilmiş ve alınan geri bildirimler genel olarak çeşitli ve olumlu olmuştur. Katılımcılar, farklı bakış açılarıyla bir araya gelmenin kendilerine yeni perspektifler kazandırdığını ve bu tür buluşmaların kent yaşamına dair farkındalıklarını artırdığını ifade etmişlerdir. Öne çıkan yorumlardan bazıları şu şekildedir:

"Buraya gelmek yalnız olmadığımızı ve duyulduğumuzu hissettirdi. Böyle etkinliklerde bir araya gelerek dayanışma bağına güçlendirmek bugünlerde en çok ihtiyaç duyduğumuz şey..."

"Etkinlik, belediyeden temsilcilerle iletişime geçerek istek, talep ve problemlerimiz için doğrudan yetkilerle konuşmamız nedeniyle oldukça verimliydi. Birbirimizi dinleyerek sorunları gün yüzüne çıkarmış olmakla kalmadık, taleplerimiz ve isteklerimiz için de ayrıca önerilerde bulunma fırsatı bulduk. Hatta bilmediğimiz uygulamaları da öğrenmiş olduk. Ulaşamadığımız etkinlik takvimleri ve programlar için belediye üyelerinden bilgi almak oldukça faydalı oldu."

"Umarım bu etkinliklerin devamı gelir çünkü bir araya gelmek, dinlenmek ve duyulduğunu görmek çok değerli hissettiriyor. Böyle etkinlikler artmalı ve farklı birimlerden farklı yerel yönetim temsilcileri ile daha sık bir araya gelmeliyiz."

"Bizler istihdamda da yer almalıyız. Deneyimlerimizle yaş farkına bakılmaksızın çok değerli bağlar kurulabilir."

"Bir araya gelmek çok kıymetli, yaş alan kentler meselesi sadece ileri yaşta olanları değil toplumun tamamını etkiliyor. Bu demokratik ve huzurlu bir yaşamın mücadelesi..."

Biz Kimiz ?

Marmara Belediyeler Birliği

Marmara Belediyeler Birliği (MBB), 1975 yılından beri Türkiye’de demokratik yerel yönetim hareketinin gelişmesi, belediyelerin yetki ve kaynaklarının artırılması, yerel yönetimlerde çevre bilincinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir şehircilik yaklaşımının benimsenmesi, belediyelerin ortak sorunlarına işbirliği içinde çözüm bulunması gibi konularda öncülük yapan, bölgesel ölçekte, Türkiye’nin ilk belediyeler birliğidir.

65+ Yaşlı Hakları Derneği

Farklı kesimlerden gelen, kadın-erkek, genç-yaşlı gönüllülerin oluşturduğu küçük ama kendini adanmış bir grup olan 65+ Yaşlı Hakları Derneği, aktif profesyoneller, akademisyenler, iş insanları, ev hanımları, emekliler, sosyal aktivistler ve bakım verenler ile sağlıklı, onurlu, yalnız ve yoksullaşmadan aktif ve hayatın içinde yaşlanma hakkını savunan ; topluma katkı sunma amacıyla bir araya gelen gönüllü bir yapıdır. Yaşlıların huzur içinde yaşayabileceği bir toplum için sürdürülebilir ve örnek modeller geliştirmeyi, bu modelleri hayata geçiren öncü bir kurum olmayı hedeflemektedir.

Biz Kimiz ?

Friedrich Naumann Vakfı

Özgürlük için Friedrich Naumann Vakfı, 1958'de kurulmuş olup, liberalizm ilkelerini temel alarak Almanya'da ve yurtdışında siyasi eğitimler sunmakta ve liberal değerler etrafında gelişen projeleri desteklemektedir. FNF, 1991 senesinden beri Türkiye'de sivil toplum, akademi, ekonomi ve politika çevrelerinden ortaklar ile aktif bir şekilde çalışmaktadır. Türkiye tarihi, kültürü, ekonomisi ve coğrafi konumu nedeni ile Almanya, Avrupa ve transatlantik iş birliği için büyük bir önem taşır. Bu yüzden FNF, Türkiye'de toplumdaki liberal değerleri teşvik etmek amacı ile liberal fikirlere sahip olan vatandaş ve kuruluşlara destek sağlar.

İnsan Hakları Akademisi

İnsan Hakları Akademisi, insan hakları kurslarını, kurumsal ve düzenli bir yapı haline getirmek için sivil toplum ve akademi dayanışması ile 2020 yılında kuruldu ve uzman isimlerden oluşan bir Danışma Kurulu oluşturuldu. İHA'nın amacı lisans veya lisansüstü eğitim kapsamında eksik kalan insan hakları eğitimini çeşitli etkinlikler ile gidermek, Türkiye'deki insan hakları bilgisinin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını sağlamak, çeşitli alanlarda çalışan ve insan hakları eğitime ihtiyaç duyan bireylere, insan hakları eğitimi sunmaktır.

